

2008-11-08

Dnr 2008/1780

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Avtal om stöd till Carnegie Investment Bank AB

Hemställan

Riksgälden avser att teckna avtal med Carnegie Investment Bank AB (fortsättningsvis Carnegie eller banken) om stöd enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Stödet är tänkt att ges i form av en låneram på maximalt 5 miljarder kronor. Som säkerhet för lånet har moderbolaget, D. Carnegie & Co AB (publ.), ställt pant i form av aktier i samtliga dotterbolag. Avtalens materiella innehåll skall reflektera de principer och villkor som regering och riksdag lagt fast för statligt stöd till kreditinstitut.

Avtalets ikraftträdande skall villkoras på att regeringen ger Riksgälden bemyndigande att ge lånet. Riksgälden hemställer härmed om ett sådant bemyndigande.

Vi hemställer dessutom om ett bemyndigande att avveckla ägandet till aktierna i dotterbolagen för det fall de skulle komma i Riksgäldens ägo.

Bakgrund

Carnegie har sedan en tid likviditetsproblem. Riksbanken har beviljat banken en nödkredit på maximalt 5 miljarder kronor. Som säkerhet för nödkrediten har moderbolaget lämnat aktier i dotterbolagen som pant. Grunden för Riksbankens beslut att ge nödkredit är att Carnegie i nuvarande osäkra läge i finansmarknaderna anses vara ett systemviktigt institut. En annan förutsättning för att ge nödkredit är att Riksbanken bedömer att Carnegie är solvent. Dessutom krävs att Carnegie har tillstånd från Finansinspektionen.

Parallellt är Carnegie föremål för Finansinspektionens intresse i ett sanktionsärende till följd av uppdagade brister i riskhantering och intern kontroll. Frågan om en eventuell sanktion kommer att behandlas på ett styrelsemöte den 10 november. Carnegie varnades i föl av Finansinspektionen för likartade brister. Det är därför inte osannolikt att inspektionen kommer att dra tillbaka Carnegies tillstånd. Ett villkor för bevarat tillstånd torde vara att det kommer information om ett ägarbyte och att planer för en genomgripande förändring av verksamheten kan presenteras.

Enligt uppgift pågår ett intensivt arbete med att hitta nya ägare. Osäkerheten om det kommer ett bud i tid och om det i så fall kommer att accepteras av Carnegies nuvarande ägare är dock stor. Till detta kommer att Carnegie är ett börsnoterat företag och att det kommer att ta tid innan en ny ägare kan få ett bestämmande inflytande över bolaget. Sannolikheten är således hög att det på måndag inte kommer att finnas tillräckligt tydliga planer på plats för att uppfylla Finansinspektionens krav.

Om Finansinspektionen beslutar att dra in tillståndet, ska Carnegie försättas i likvidation. Det innebär att Finansinspektionen kommer att tillsätta en likvidator med uppgift att likvidera banken. Om Carnegie förlorar sitt tillstånd kommer Riksbanken att behöva säga upp nödkrediten, eftersom sådana endast kan ges till institut med tillstånd. Banken kan med all sannolikhet inte betala tillbaka nödkrediten utan den kommer då att försättas i konkurs. Under en likvidationsprocess med ett bolag i konkurs kommer banken att förlora kunder och anställda. Följden blir att tillgångarnas värde faller snabbt och bristen i konkursen blir betydande.

Skäl för att ingå ett stödavtal med Carnegie

Riksgälden bedömer att Carnegie, precis som när Riksbanken gav stöd i form av nödkredit, måste betraktas som ett systemviktigt institut, trots att banken har en sådan storlek och verksamhetsinriktning att det inte vore fallet under normala förhållanden. Den uppfattningen delas av Riksbanken och Finansinspektionen. Även om den värsta oron i finansmarknaderna bedarrat råder alltjämt stor osäkerhet. Det gör att en oordnad avveckling av Carnegie riskerar att få negativa återverkningar för stabiliteten i det finansiella systemet. Fordringsägarna måste således skyddas mot förluster, självklart med undantag för aktieägarna.

Det är tänkbart – och önskvärt – att Carnegie hittar en ny privat ägare, men tiden är knapp. Förberedelser krävs således för att staten ska kunna agera på ett adekvat sätt om den processen misslyckas.

Utan att föregripa det beslut som ska fattas av Finansinspektionens styrelse kan vi vidare konstatera att det finns en inte obetydlig sannolikhet att Carnegie mister sitt tillstånd. Som framgick ovan ska bolaget i så fall likvideras samtidigt som grunden för Riksbanken att ge nödkredit bortfaller. I den situationen måste ett eventuellt stöd till Carnegie (eller dess fordringsägare) hanteras av regeringen och Riksgälden inom ramen för de befogenheter som ges i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

Med ett väl utformat stöd kan risken för störningar från Carnegie elimineras samtidigt som kostnaderna och riskerna för staten till följd av stödet kan minimeras. Stödlagen medger flera olika former av stöd.

En möjlighet är att låta processen mot likvidation ha sin gång och att staten skyddar stabiliteten i det finansiella systemet genom att garantera skyddsvärda fordringsägare mot förluster i samband med likvidationen. Vi bedömer emeller-

tid att en likvidation kommer att leda till att banken försätts i konkurs, om inte annat därför att banken får akut likviditetsproblem i och med att Riksbanken säger upp nödkrediten. Likvidationen kompliceras dessutom av att de olika verksamheterna ligger sammanflätade i ett bolag och att en uppdelning i därför kan ta tid. En utdragen likvidationsprocess torde leda till att värdena i banken snabbt faller. Staten får i så fall bära betydande kostnader för ställda garantier.

En annan möjlighet är att staten går in med ett kapitaltillskott i form av preferensaktier i moderbolaget. Det bygger på att staten är beredd att göra en mer långsiktig satsning för att, delvis tillsammans med de gamla ägarna, rekonstruera banken och återvinna förtroendet hos Finansinspektionen och bankens kunder. Detta alternativ är förknippat med stor osäkerhet. För det första krävs bolagsstämmans godkännande, ett beslut som ligger flera veckor framåt i tiden eftersom moderbolaget är börsnoterat. Även om det hindret kan passeras är det, för det andra, stor risk att staten inte kan återvinna en sådan kapitalinsats. Carnegie är ett företag där såväl förvaltade tillgångar som medarbetare lätt kan flytta till konkurrerande företag. I så fall faller aktiernas värde snabbt. Ett mer långsiktigt innehav är därmed sannolikt inte en fördel från statens synpunkt.

Riksgälden har bedömt att stöd i form av lån är ett bättre alternativ. Vi kan genom ett låneavtal med Carnegie avlösa Riksbanken och som säkerhet ta den pant i form av dotterbolagsaktier som Riksbanken nu har. Risken att en konkurs utlöses därför att Riksbanken måste dra tillbaka nödkrediten efter att Finansinspektionen återkallat tillståndet kan därigenom undvikas.

Stöдавtalet ger Riksgälden möjlighet att snabbt ta över panterna och därmed ansvaret för dotterbolagens skötsel om en ny och trovärdig ägare inte kommer på plats. Riksgälden har informerat Finansinspektionen om vårt avtal med Carnegie och om att vår avsikt är att säga upp lånet och överta panten om Finansinspektionen finner att det finns grund att återkalla tillståndet. Med staten som latent ägare till de tillståndspliktiga dotterbolagen finns rimligen ingen anledning att fullfölja sanktionsärendet och Finansinspektionen bör kunna avstå från att fatta beslut om att återkalla bankens tillstånd.

Genom detta förfarande kan dotterbolagen avvecklas med tillstånden i behåll, vilket ger bättre förutsättningar att hitta köpare och få ett för skattebetalarna tillfredsställande pris. Avsikten är således att staten ska avveckla sitt ägande genom att sälja de övertagna aktierna till en eller flera privata aktörer. Som framgår ovan anser vi att ett långsiktigt innehav inte ligger i statens intresse.

Om staten tar över de aktier som ligger som pant för lånet ska panten värderas. Skulle den då bedömas vara värd mer än lånet, ska mellanskillnaden betalas till de tidigare ägarna. Försäljningsvärdet när aktierna avyttras tillfaller däremot staten.

Vi bedömer att detta alternativ är avsevärt billigare och mindre riskfyllt för staten jämfört med en formell likvidation med statliga garantier för skyddsvärda fordringar eller ett kapitaltillskott.

Åtgärder och beslut

Mot denna bakgrund har Riksgälden ingått ett avtal med Carnegie om en låneram på maximalt 5 miljarder kronor, samma belopp som nödkrediten från Riksbanken. Vi har också krävt samma panter, dvs. aktier i dotterbolagen. Avtalens övriga materiella innehåll reflekterar de principer och villkor som regering och riksdag lagt fast för statligt stöd till kreditinstitut.

Enligt lagen om statligt stöd till kreditinstitut fattas beslut om stöd av regeringen eller stödmyndigheten, dvs. Riksgälden. För stöd i form av kapitaltillskott finns en särskild förordning, där Riksgälden ges vissa mandat. För andra stödåtgärder saknas motsvarande tydliga delegation till Riksgälden. Med hänsyn till detta och med tanke på att detta är det första stödärende som kommer upp enligt det nya regelverket framstår det som rimligt att Riksgälden hemställer att regeringen avgör ärendet.

Med hänsyn till den beslutsordningen innehåller avtalet mellan Riksgälden och Carnegie villkor som innebär att det träder i kraft först under förutsättning att regeringen ger Riksgälden bemyndigande att ge lån till Carnegie.

Som framgått ovan finns en betydande sannolikhet för att Riksgälden kommer att ta över panten. Vår avsikt är att därefter sälja aktierna till en eller flera privata aktörer. För detta ändamål ber Riksgälden om regeringens bemyndigande att avveckla de aktier som vi kan komma i besittning av till följd av ovan beskrivna avtal.

Anmälan till Kommissionen

Statligt stöd till kreditinstitut ska anmälas till EU-kommissionen för godkännande innan det verkställs. Med hänsyn till att det är regeringen som fattar det avgörande beslutet bör ansvaret för att lämna in en sådan anmälan vila på regeringen.

Beslut i detta ärende har fattats av riksgäldsdirektören Bo Lundgren enligt mandat från Riksgäldskontorets styrelse. Föredragande har varit chefsekonomen Lars Hörngren. I den slutliga beredningen har även chefsjuristen Charlotte Rydin och tillförordnade avdelningschefen Daniel Barr deltagit.

Bo Lundgren

Lars Hörngren